

Prope Parmam rep. (XI 1058 vidit Bormann). — 1) *Paternae cognomen, ut et Veneriae cognomen supra N. 2241, in titulo qui videtur esse temporum Augusti, alludit ad Caesarem dictatorem. Videtur esse igitur haec ipsa legio duodecima quae fuit in exercitu Caesaris dictatoris (Caes. b. Gall. 2, 23, b. civ. 1, 15). Eadem videtur legio XII antiqua memorata in nummis M. Antonii (Eckhel 6 p. 51). Cf. Henzen bull. dell' Inst. arch. 1867 p. 179.*

2243 M. Billienus M. f. | Rom. Actiacus | legione XI¹, proelio naval facta | in coloniam² deductus, ab ordine decurio allec[tus] . . . mo Eruc.

Prope Ateste loco dicto Pejana maggiore, postea Vicetiae (V 2501 vidit Mommsen). — 1) *Praeterea Ateste reperta sunt epitaphia aliorum militum eiusdem legionis quinque (infra N. 2336. C. V 2493. 2512. 2839, nam hic quoque, quamquam Patavii descriptus, Ateste olim stetisse videtur, denique is quem edidit Pietrogrande notizie degli scavi 1891 p. 217), quorum duo, ut hic Billienus, dicuntur Actiaci (infra N. 2336; C. V 2839; tertius Actiacus est in titulo descripto primum in vicina Ferraria, V 2589, quartus in t. Aquileiensi V 890). Apparet milites e legione undecima post proelium Actiacum Ateste deductos esse. Eodem sine dubio tempore eo deducti sunt milites e legione aliqua quinta dicta urbana, quae postea non memoratur (cf. supra N. 2236), item aliarum quoque nonnullarum legionum milites (cf. C. V p. 240). — 2) *Colonia sine dubio facta est Ateste ipsis his militum deductionibus. Cf. Mommsen Herm. 18 p. 172. Enumeratur Ateste inter colonias (Augusti) a Plinio h. n. 5, 450.**

2244	protome	miles indutus lorica	protome
M. Caelius		torquibus et phaleris	M. Caelius
M. l.		ornata, dextra tenet	M. l.
Privatus		vitem	Thiaminus
	M. Caelio T. f. Lem. Bon. ¹ ,		
	Ω ² leg. XIIX ³ , ann. LIIIS ⁴ ,		
	[ce]cidit bello Variano, ossa		
	[i]nferre licebit. P. Caelius T. f.		
	Lem. frater fecit.		

Ad Castra Vetera (Xanten) Germaniae inferioris rep., est Bonnae (Brambach 209; imaginem dedit Lindenschmitt Alterthümer unsrer heidn. Vorzeit I fasc. 6 tab. 5). — 1) (Tribu) Lemonia, (domo) Bononia. — 2) Nota centurionis, quo pertinet etiam vitis quam tenet Caelius. Ceterum in lapide non Ω fuisse, sed Ο, affirmant testes oculati complures; ea ipsa nota significari centurionem, id autem explicandum ex prisco usu, quo Ο vel Θ numerum centenarium significaverit, ait Buecheler mus. Rhen. 46, 1891 p. 239. — 3) Legio deleta proelio Variano una cum undevicesima, de cuius exitu testem habemus Tacitum ann. 4, 60, item ut videtur cum decima septima; harum trium legionum nulla postea restituta. — 4) Annorum quinquaginta trium semissis.

2245 P. Cludio P. f. Vol. | Alb.¹, mil. leg. I², | an. XLIX stip. XXV, | h. s. e.

Bonnae (Brambach 486 vidit). — 1) Significatur Alba Helvorum provinciae Narbonensis (C. XII p. 356). — 2) Legio prima conscripta ut videtur post cladem